

ADAM JELONEK

KILKA UWAG O PERSPEKTYWACH ROZWOJU LUDNOŚCI POLSKI W OKRESIE NAJBLIŻSZYCH 30 LAT

Zarys treści: Ostatnio opracowana przez GUS *Prognoza ludności na lata 2008–2035* jest podstawą opracowania analizy zmian stanu ludności Polski w okresie perspektywicznym. Uwzględniono rozwój demograficzny kraju z podziałem na ludność zamieszkałą w miastach i na wsi. Prognoza zapowiada systematyczne zmniejszanie się liczby ludności kraju, ale w podziale ze względu na miejsce zamieszkania ubytki dotyczyć będą głównie mieszkańców miast. Stabilna ludność wsi nie oznacza jednakowej sytuacji dla poszczególnych województw. Ponieważ ubytki ludności będą dotyczyły grupy przedprodukcyjnej i produkcyjnej, a silny będzie wzrost grupy poprodukcyjnej, dlatego tej populacji poświęcono większą uwagę.

Słowa kluczowe: stan ludności, urodzenia i zgony, dzietność, migracje ludności, prognoza demograficzna

W wielu dziedzinach życia gospodarczego kraju czynnik ludzki odgrywa dużą, często kluczową rolę. Dlatego znajomość szczególnie stanu i struktury płci i wieku ludności należy do jednej z najważniejszych dziedzin badań demograficznych. Dotyczy to nie tylko poznania stanu aktualnego, który i tak możemy poznać z pewnym opóźnieniem wynikającym z natury zbierania i przetwarzania danych statystycznych, ale ogromne znaczenie ma także wiedza o przewidywaniach w różnych horyzontach czasowych zmian zarówno stanu ludności kraju i różnej wielkości jednostek administracyjnych, jak i przyszłych iczebności interesujących grup wieku. Do realizacji tego zadania służą sporządzane prognozy ludności wykonywane dla Polski przez GUS. Ostatnia prognoza ludności faktycznej prezentuje stan na lata 2008–2035 dla Polski, regionów (NTSI) oraz województw w podziale na część miejską i wiejską. Poprzednia prognoza GUS na lata 2003–2030 opracowana w oparciu o wyniki spisu ludności z 2002 r., opublikowana w 2004 r.

i tworzona w określonej sytuacji społecznej na początku dekady XXI w., w okresie systematycznego spadku urodzeń, zakładała dalszy spadek urodzeń do 2010 r. Rok 2003 był w powojennej historii urodzeń rokiem najniższego ich poziomu. Od 2004 r. zaobserwowano wzrost urodzeń, a więc odwrócenie się niekorzystnej tendencji spadkowej. Polska znalazła się również w odmiennej sytuacji geopolitycznej po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Uznano zatem, że poprzednia prognoza straciła na aktualności, będziemy zatem korzystać z nowych obliczeń. Warto jednak zaznaczyć, że wspomniana wyżej zmiana tendencji urodzeń wpłynie na podwyższenie liczebności przyszłych młodych roczników populacji. Nie będzie to mieć wpływu na populację już urodzonych, w konsekwencji jeśli prognoza poprzednia przewidywała zmniejszenie się liczby ludności Polski w latach 2005–2030 o 2942 tys. osób, to aktualna prognoza przewiduje na lata 2007–2030 zmniejszenie się tylko o 1320 tys. osób. Przy niewielkiej różnicy czasu stanu początkowego obydwu prognoz różnica stanu na rok 2030 jest poważna, można zatem stwierdzić, że ostatnia prognoza jest bardziej optymistyczna.

Najważniejsze znaczenie dla potencjalnych użytkowników ma wiarygodność prognoz demograficznych, która w zasadniczej mierze zależy od długości okresu, dla którego sporządzana jest prognoza. Im horyzont czasowy jest krótszy, tym trafność prognozy jest bardziej prawdopodobna. Wynika to z tego, że podstawowym zadaniem przy tworzeniu prognozy są założenia przewidywanych przyszłych urodzeń, zgonów, migracji wewnętrznych i migracji zagranicznych. Rzeczą najtrudniejszą jest przewidywanie trendów przyszłych urodzeń oraz oszacowanie składników napływu i odpływu ludności, które mogą ulegać dość gwałtownym zmianom w zależności od koniunktury gospodarczej nie tylko w kraju, ale i zagranicą i od polityki tych krajów wobec napływu migrantów.

Analizując zmiany w liczbie ludności Polski, można stwierdzić, że maksimum ludności w okresie po II wojnie światowej Polska osiągnęła w 1998 r., to jest 38 667 tys. mieszkańców. Od roku 1999 notujemy ubytek rzeczywisty ludności. Według prognoz w perspektywie najbliższych 30 lat będzie on postępował, chociaż z różnym nasileniem w poszczególnych dekadach.

Podstawą obliczeń omawianej prognozy był stan ludności w dniu 31 grudnia 2007 r. w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 31 grudnia 2007 r. i na tę datę stan ludności Polski wynosił 38 116 tys. osób. Według prognozy (tab. 1) liczba ludności do roku 2010 zmniejszy się o 24 tys., w następnej dekadzie ubytek ma wynieść 286 tys. osób, w kolejnej dekadzie stan ludności zmniejszy się aż o 1320 tys. osób, w ostatnim pięciolet-

Tab. 1. Prognozowany stan liczby ludności Polski w latach 2007–2035 (w tysiącach)

Table 1. Projected population of Poland between 2007 and 2035 (in thousands)

Liczba ludności	Rok				
	2007	2010	2020	2030	2035
ogółem	38 116	38 092	37 830	36 796	35 993
w miastach	23 317	23 145	22 650	21 800	21 215
na wsi	14 799	14 946	15 180	14 996	14 778

Źródło: GUS, *Prognoza ludności na lata 2008–2035*. Opracowanie własne.

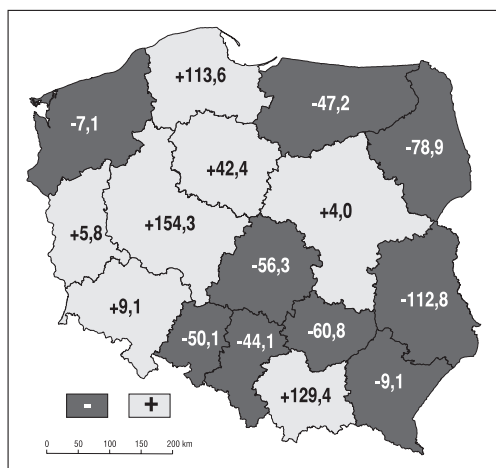
ciu ubytek ma wynieść 803 tys. osób. Tempo ubytku będzie więc jeszcze większe. Na koniec prognozowanego okresu stan ludności Polski przewidywany jest na 35 993 tys. osób, a zatem ogólny ubytek w latach 2007–2035 szacowany jest na 2 123 tys. osób. Według poprzedniej bardziej pesymistycznej prognozy w latach 2005–2030 ubytek ludności szacowany był na 2 942 tys. osób, a zatem w roku 2030 stan ludności miał być niższy niż w aktualnej prognozie ma być w 2035 r.

Ludność miast w 2007 r. wynosiła 23 317 tys. osób, w czasie prognozowanego okresu ma się obniżyć o 2 102 tys. osób. Do 2010 r., a więc w okresie zaledwie 3 lat ma się obniżyć o 172 tys. osób. W dziesięciolecie 2010–2020 tempo spadku się nasili i zmniejszenie się ludności będzie wynosiło 667 tys. osób. Natomiast największe ubytki są prognozowane na dziesięciolecie 2020–2030, w którym przewidywana liczba ludności miast może się zmniejszyć nawet o 1 517 tys. osób, to znaczy o dużą aglomerację miejską lub dziesięć do piętnastu miast stutysięcznych. W końcówce prognozowanego okresu tempo spadku liczby ludności miast ma być mniejsze, podobne do okresu początkowego. Na koniec okresu prognozy liczba ludności miast ma wynieść 21 125 tys. osób, czyli będzie mniejsza niż w roku bazowym o 9,1%.

W okresie bazowym, tj. w 2007 r. liczba ludności wsi wynosiła 14 799 tys. osób. W czasie prognozowanego okresu jej stan ma pozostać niemal na tym samym poziomie, ponieważ przewidywane zmniejszenie ma wynieść tylko 21 tys. osób. Niemniej na początku prognozowanego okresu ludność wsi ma wzrastać do 15 180 tys. osób na koniec 2020 r., potem tendencja ma się odwrócić i ludność wsi ma się zmniejszać, aby osiągnąć w 2035 r. wartość 14 778 tys. osób.

Odmienne tendencje zmian stanu ludności miast i wsi wynikają z tego powodu, że współczynnik dzietności ogólnej zarówno na początku roku bazowego prognozy, jak i przewidywany do 2035 ma być wyższy dla ludności wsi niż dla ludności miast. Przewiduje się jednak, że różnica ta będzie się z czasem zmniejszać i dążyć do wyrównania poziomów. Drugim czynnikiem mającym wpływ na powiększenie się liczby ludności wsi jest dodatnie saldo migracji wewnętrznych. Zaobserwowano w ostatnich latach ujemne saldo migracji dla miast spowodowane odpływem ludności z dużych miast na tereny wiejskie. Założono, że w okresie perspektywicznym odpływ ten nie zostanie wyrównany wystarczająco dużym napływem ze wsi do miast, jak to było w długim okresie po II wojnie światowej. Przyjęcie takiego założenia spowodowane było zaobserwowaniem niższych cen mieszkań, poprawiającą się dostępnością komunikacji zbiorowej oraz powszechną motoryzacją (bardzo niskie ceny zwłaszcza samochodów używanych) umożliwiającymi pracę w mieście, a zamieszkanie w nieodległych okolicach miast. Naturalnie taki scenariusz rozwoju liczby ludności miast i wsi będzie prawdopodobny, jeżeli trafne okażą się przesłanki wzrostu salda migracji z miast na wieś w prognozowanym okresie.

Ogólnie niewielkie zmiany w liczbie ludności wsi w całym prognozowanym okresie nie oznaczają, że będą się one rozkładały równomiernie na obszarze kraju (ryc. 1). Dokonując przeglądu tych zmian w latach 2007–2035 w skali województw, możemy stwierdzić, że w przypadku 7 województw nastąpi przyrost ludności wsi, w przypadku 4 stosunkowo nieznaczny, ale duży w przypadku woj. wielkopolskiego (o 154 tys. osób), małopolskiego (129 tys.) i pomorskiego (114 tys.). Województwa o przyroście liczby ludności wsi stanowią zwartą grupę, licząc od północy od woj. pomorskiego w kierunku

Ryc. 1. Zmiany zaludnienia wsi w latach 2007–2035 w tysiącach

Fig. 1. The changes in the rural population between 2007 and 2035 in thousands

Źródło: GUS, *Prognoza ludności na lata 2008–2035*. Opracowanie własne.

mykają się w granicach 40–60 tys. osób. Bardzo niewielki ubytek prognozuje na terenie województwa podkarpackiego (9 tys. osób), mimo korzystnych współczynników urodzeń i dodatnich migracji wewnętrznych.

Przewidywane w prognozie zmiany w strukturze wieku ludności Polski są do pewnego stopnia uzależnione także od liczebności generacji, jakie je w przeszłości tworzyły. Ukształtowana w wyniku następstw II wojny światowej struktura wieku ludności zdeteminowana była bardzo dużymi bezpośrednimi i pośrednimi stratami wojny. W mniejszym już stopniu stratami I wojny światowej i wynikających po nich okresami kompensacji urodzeń. Bezpośrednio po II wojnie światowej i do końca lat 50. występował okres dużej kompensacji urodzeń, którego następstwem była duża liczba i natężenie urodzeń zwana wyżem demograficznym. W latach 60. liczba urodzeń gwałtownie spadła i wystąpił wtedy tzw. niż urodzeń. Następstwem tych pierwszych zjawisk są cykliczne okresy zmian liczby urodzeń, będące echem wyżu i niżu powojennego, co znajduje odzwierciedlenie w liczebności grup wieku w poszczególnych okresach. Przemienne układy wyżów i niżów demograficznych mają swoje odzworowanie w coraz to łagodniejszym nasileniu w prognozowanej strukturze wieku ludności. Maksimum wyżu demograficznego zbliża się do górnej granicy wieku produkcyjnego i będzie miało duży wpływ na kształtowanie się liczebności i udziału najstarszych grup wieku ludności.

W tym opracowaniu przedstawimy zmiany w strukturze wieku ludności Polski podzielone na 3 grupy: przedprodukcyjną (w wieku 0–19 lat), produkcyjną (wiek 20–59 lat

południowo-zachodnim aż do województw leżących przy granicy, tj. województw dolnośląskiego i lubuskiego. Do tego pasa województw od wschodu przylega z niewielką ilością wzrostu (tylko 4 tys. osób) województwo mazowieckie. Oddzielnie od tej grupy położone jest na południu woj. małopolskie. Województw o ubytku ludności wg prognozy ma być 9, zlokalizowane są one w środkowej części kraju, na ścianie wschodniej i na północnym wschodzie. Z dala na uboczu tego układu położone jest województwo zachodniopomorskie z niewielkim przewidywanym ubytkiem zaledwie 7 tys. osób. Największe przewidywane ubytki ludności mają być w granicznych województwach wschodnich: lubelskim (113 tys.), podlaskim (79 tys.), oraz północno-wschodnim warmińsko-mazurskim (47 tys.). W środkowej części kraju przewidywane ubytki ludności w poszczególnych województwach za-

Tab. 2. Zmiany w strukturze ludności wg wieku w Polsce – ogółem

Table 2. The changes in the population age structure in Poland

Grupa wieku	2007	2010	2020	2030	2035	2007–2035 (różnica)
0–19	8 609 157	8 141 813	7 669 064	7 069 266	6 414 291	-2 194 866
20–59/64	23 424 027	23 536 209	21 792 939	20 437 625	19 957 096	-3 466 931
60/65 i więcej	6 082 457	6 413 929	8 367 886	9 289 129	9 621 682	+3 539 225
Ogółem	38 115 641	38 091 951	37 829 889	36 796 020	35 993 069	-2 122 572

Źródło: GUS, *Prognoza ludności na lata 2008–2035*. Opracowanie własne.

dla kobiet i 20–64 lat dla mężczyzn) i poprodukcyjną (odpowiednio 60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn).

Przewidywana liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, która w 2007 r. wynosiła 8 609 tys., osób zmniejszy się do 6 414 tys. osób w 2035 r., czyli ma być mniejsza niż w roku bazowym o 2 195 tys. osób. Będzie się zmniejszała przez cały prognozowany okres, ale tempo zmniejszania się liczby ludności będzie się powiększało w miarę upływu czasu.

Grupa ludności w wieku produkcyjnym ma wg prognozy wzrastać do 2010 r. i osiągnąć stan 23 536 tys. osób. W ciągu następującego dwudziestopięciolecia, będzie maleć przy czym najsilniejsze tempo spadku ma nastąpić w latach 2010–2020, bo o 1 743 tys. osób. Potem stopniowo będzie się zmniejszać, by w 2035 r. stan osiągnął wartość 19 957 tys. osób. W efekcie całkowity ubytek grupy produkcyjnej szacowany jest na 3 476 tys. osób. Łącznie w obydwu grupach ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym ubytek oceniony jest wg prognozy na 5 662 tys. osób. Jest to bardzo poważna część całej populacji i – co warto odnotować – dotyczy roczników najmłodszych oraz młodszej najbardziej produktywnej i mobilnej części grupy produkcyjnej.

Z powodu starzenia się ludności w sensie demograficznym, którego proces obserwujemy w ciągu ostatniego półwiecza, jak również znacznego w tym okresie wydłużania się przeciętnego dalszego trwania życia, co przewidziane zostało także w założeniach prognozy, zdecydowanie wzrośnie liczba ludności Polski w wieku poprodukcyjnym. W roku 2007 liczba ludności tej populacji wynosiła 6 082 tys. osób i w całym prognozowanym okresie będzie następował wzrost tej grupy ludności do 9 622 tys. osób, tj. o 3 539 tys. osób, to znaczy o ponad 58%. Maksymalny wzrost tej grupy ludności przewidywany jest na dekadę 2010–2020 i ma wynieść prawie 2 mln osób. Wtedy bowiem w wiek emerytalny wchodził będzie pierwszy największy wyż demograficzny. W następnej dekadzie przewiduje się wzrost tej grupy o 921 tys. osób, a w ostatnim pięcioleciu już tylko o 333 tys. osób. A zatem ogólny ubytek w grupach przedprodukcyjnej i produkcyjnej szacowany na około 5,7 mln osób ma być rekompensowany wzrostem o około 3,5 mln osób w wieku poprodukcyjnym. Musi to w konsekwencji spowodować daleko idące następstwa w sferze ekonomicznej, socjalnej i zdrowotnej kondycji społeczeństwa kraju.

W 2007 r. istniały poważne różnice w procentowych udziałach 3 grup wieku między mieszkańcami miast i wsi. Wieś charakteryzowała się wyższymi o przeszło 5 punktów procentowych udziałami grupy przedprodukcyjnej. Miała natomiast niższe prawie

Tab. 3. Zmiany w strukturze wieku ludności w Polsce w miastach i na wsi (w tysiącach)
 Table 3. The changes in the population age structure in Polish cities and rural areas

Grupa wieku	2007						2035											
	Ogółem			Miasta			Wieś			Ogółem			Miasta			Wieś		
	Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%	
0-19 lat	8 609	22,6		4 788	20,5		3 821	25,8		6 414	17,8		3 689	17,4		2 725	18,4	
20-59/64 lat	23 424	61,5		14 733	63,2		8 691	58,7		19 957	55,5		11 631	54,8		8 326	56,3	
60/65 lat i więcej	6 082	15,9		3 796	16,3		2 286	15,5		9 622	26,7		3 895	27,8		3 726	25,3	
Ogółem	38 116	100,0		23 317	100,0		14 799	100,0		35 993	100,0		21 215	100,0		14 778	100,0	

Źródło: GUS, *Prognoza ludności na lata 2008-2035*. Opracowanie własne.

o 5 punktów procentowych udziały grupy produkcyjnej. Ta różnica wynikała w przeszłości z dodatniego salda migrujących do miast, wśród których decydujący udział miały grupy ludności młodej. Różnice wśród ludności w wieku poprodukcyjnym były niewielkie, bo wynosiły tylko 0,8 punktu procentowego. Wyższymi udziałami ludności starszej charakteryzowali się mieszkańcy miast.

Symptomatyczne są zmiany w udziałach trzech grup ludności na koniec okresu prognozy demograficznej. Mają obniżyć się znacznie udziały ludności w wieku przedprodukcyjnym, zarówno w miastach, jak i na wsi, z tym że większy spadek przewidywany jest wśród mieszkańców wsi. W związku z tym różnice w wysokości udziałów między miastem a wsią zmniejszą się do 1 punktu procentowego i będą najmniejsze w całym okresie powojennym. Zmniejszą się też udziały produkcyjnej grupy ludności, bardzo poważnie, bo aż o 8,4 punktu procentowego w miastach i tylko o 2,4 punktu procentowego na wsi. Tym samym dokona się kolejna ogromna zmiana, miasta stracą dotychczasową wielką przewagę w udziałach grupy ludności w wieku produkcyjnym. Największe zmiany przewidywane są jednak w grupie poprodukcyjnej, gdzie w okresie perspektywicznym przewidywane są największe wzrosty liczby ludności. I tak procentowy udział ludności w wieku poprodukcyjnym w miastach ma wzrosnąć aż o 11,5 punktu procentowego, na wsi nieco mniej, bo o 9,8 punktu procentowego. Pogłębi się zatem różnica między miastem a wsią (z 0,8 do 2,5 punktu procentowego), czyli proces starzenia się ludności ma przebiegać szybciej w miastach. Należy podkreślić, że będą to największe udziały grupy poprodukcyjnej w historii demograficznej społeczeństwa Polski, gdy 1/4 całej populacji znajdzie się w wieku poprodukcyjnym.

Tak gwałtowny wzrost ludności Polski w podeszłym wieku wart jest bliższej analizy, dlatego dokonamy podziału tej grupy na okresy dziesięcioletnie i będziemy za każdym razem rozpatrywać populację powyżej przyjętej granicy. W tym miejscu trzeba stwierdzić, że sposób sumowania jest odmienny i nieporównywalny z grupą ludności w wieku poprodukcyjnym, gdzie przyjęto różną granicę tego wieku dla mężczyzn i dla kobiet.

Jeżeli weźmiemy pod uwagę populację powyżej 70 lat, to okaże się, że w roku bazowym (2007) skupiła ona 3 678 tys. osób i wg prognozy ma wzrosnąć do 6 370 tys. osób w roku 2035, oznacza to wzrost o 73%. Wzrost będzie ciągły, ale maksimum przypadnie na lata 2020–2030 i wyniesie 1 676 tys. osób. Na ten okres przypadnie bowiem wkraczanie licznych roczników powojennego wyżu demograficznego. W ostatnim pięcioleciu prognozy przyrosty ludności tej grupy będą już znacznie mniejsze.

Tab. 4. Zmiany w strukturze wieku ludzi starszych w Polsce

Table 4. The changes in the population age structure among the elderly in Poland

Grupa wieku	2007	2010	2020	2030	2035
70 lat i więcej	3 677 623	3 766 352	4 464 055	6 139 949	6 369 943
80 lat i więcej	1 140 239	1 252 375	1 566 446	2 005 163	2 574 010
90 lat i więcej	110 200	113 998	260 180	316 321	318 615
100 lat i więcej	3 333	2 998	4 420	11 763	14 666

Źródło: GUS, *Prognoza ludności na lata 2008–2035*. Opracowanie własne.

Ponieważ przewidywany jest w okresie perspektywy proces wydłużania się przeciętnego trwania życia, kolejną grupą uwzględnioną w analizie będzie populacja ludności powyżej 80. roku życia. Wzrost tej grupy od 1 140 tys. osób przewidywany jest do 2 574 tys., czyli wzrost przekroczy 126%. Będzie on przebiegał w cyklu wznastającym od 112 tys. w latach 2007–2010 do 569 tys. osób w latach 2030–2035.

Jeszcze większy przewidywany jest przyrost grupy ludności powyżej 90. roku życia, który ma przebiegać od 110 tys. osób w 2007 r. do 319 tys. w roku 2035. Przewidywany wzrost ma osiągnąć 289%, a jego maksimum ma przypadać na dziesięciolecie 2010–2020, po nim tempo przyrostu znacznie osłabnie.

Jeżeli od niedawna osoby osiągające wiek 100 lat i więcej uznawane były za fenomen długowieczności, to prognoza pozwoli zmienić to wyobrażenie w sposób zdecydowany. Na początku badanego okresu stwierdzono, że 3 333 osoby osiągnęły 100 lat i więcej, wg bardzo realistycznych założeń prognozy dotyczących przedłużenia się w badanej perspektywie dalszego trwania życia, można z dużym prawdopodobieństwem spodziewać się, że w 2035 r. osób w tym wieku będzie 14 666. Jeśliby prognoza się potwierdziła, to znaczy, że wzrost tej grupy wynosiłby 440%. Proces ten można uznać za optymistyczny, choć niesie ze sobą szereg problemów socjalnych i ekonomicznych. Przy okazji warto zwrócić

Tab. 5. Ludność w wieku 70 lat i więcej w Polsce

Table 5. The population aged 70 or more in Poland

Grupa wieku	2007			2035		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
70 lat i więcej	100,0	35,7	64,3	100,0	39,0	61,0
80 lat i więcej	100,0	29,3	70,7	100,0	33,5	66,5
90 lat i więcej	100,0	23,8	76,2	100,0	25,9	74,1
100 lat i więcej	100,0	23,7	76,3	100,0	21,8	78,2

Źródło: GUS, *Prognoza ludności na lata 2008–2035*. Opracowanie własne.

uwagę na kształtowanie się proporcji w zakresie płci. W obydwu przekrojach czasowych widoczna jest zdecydowana przewaga liczebna kobiet, rosnąca wraz z wiekiem, jednak w okresie perspektywicznym widoczne są rosnące udziały mężczyzn o kilka punktów procentowych, co powoduje nieco zmniejszenie i tak olbrzymiej przewagi liczebnej kobiet. Ta obserwowana prawidłowość nie dotyczy populacji osób liczących 100 lat i więcej. W tym przypadku prognoza przewiduje nawet zmniejszenie się o przeszło 2 punkty procentowe udziału mężczyzn. Różnorodne działania powodujące ograniczenie nadumieralności mężczyzn przyniosą polepszenie się relacji obu płci wśród osób w podeszłym wieku. Czyżby jednak natura stanęła naprzeciw stuletnim mężczyznom?

Literatura

- Długosz Z., 1966, *Zróżnicowanie struktury wieku ludności na świecie a metody jej klasyfikacji*, Przegląd Geograficzny, 68 (1-2), 151–165.
- Długosz Z., 1988, *Próba określenia zmian starości demograficznej Polski w ujęciu przestrzennym*, Wiadomości Statystyczne, GUS, 3, 15–25.
- Frąckiewicz L. (red), 2002, *Procesy starzenia się ludności Polski i jego społeczne konsekwencje*, I Kongres Demograficzny w Polsce, Polska a Europa. Procesy demograficzne u progu XXI wieku, 8, Polskie Towarzystwo Polityki Społecznej, Katowice.
- Frączak E., 2002, *Proces starzenia się ludności Polski*, Studia Demograficzne 2, 142, 3–28.
- Frączak E., Guraj-Kaczmarek K., Zarzycka Z., Bartczak S., Czajkowski A., Suchacka J., 1987, *Wybrane uwarunkowania i konsekwencje procesu starzenia się ludności Polski*, Monografie i Opracowania, 223, IStD SGPiS, Warszawa.
- Kowaleski J.T., Szukalski A. (red), 2002, *Procesy starzenia się ludności Polski i jego społeczne konsekwencje*, I Kongres Demograficzny w Polsce, Sesja problemowa, Łódź, 6–7 czerwca 2002, Tom II B, Zakład Demografii UŁ, Łódź.
- Kurek S., 2008, *Typologia starzenia się ludności Polski w ujęciu przestrzennym*, Wyd. Nauk. AP w Krakowie, Kraków.
- Potrykowska A., 2003, *Proces starzenia się społeczeństwa na tle ogólnych tendencji ludnościowych w Polsce*, [w:] M. Śmigielska, J. Słodczyk (red.), *Geograficzne aspekty globalizacji i integracji europejskiej*, Opole, 361–367.
- Potrykowska A., 2003, *Przestrzenne zróżnicowanie procesów demograficznych*, [w:] *Sytuacja demograficzna Polski, Raport 1999–2000*, Rządowa Rada Ludnościowa, Warszawa.
- Prognoza ludności na lata 2008–2035*, GUS, www.stat.gov.pl.
- Prognoza demograficzna na lata 2003–2030*, 2004, GUS, Informacje i opracowania statystyczne, Warszawa.
- Szatr-Jaworska B., 2000, *Ludzie starzy i starość w polityce społecznej*, JPS, ASPRA-JR, Warszawa.
- Szukalski P., 2001, *Stulatki w Polsce i na świecie*, Wiadomości Statystyczne, 6, 90–98.
- Szukalski P., 2004, *Osoby sędziwe w Polsce i w krajach Unii Europejskiej. Przeszłość, teraźniejszość, przyszłość*, Prace Instytutu Ekonometrii i Statystyki UŁ, 142, seria A.
- Urbaniak B., 1998, *Społeczno-ekonomiczne skutki starzenia się społeczeństw*, [w:] L. Frackiewicz (red.), *Przeobrażenia demograficzne kraju i ich konsekwencje dla polityki społecznej*, Wyd. AE w Katowicach, Katowice, 89–100.

Adam Jelonek

A comment about the prospective population development in Poland during the next thirty years

Summary

A newly released „National Population Projection for the years 2008–2035” by the Central Statistical Office (GUS) refers to the new economic situation in Poland where a reversal of the unfavorable decreasing birth rate tendency is observed, coupled with a different geopolitical situation in Poland after joining the European Union.

The basis for the calculations made was the population recorded on 31 December 2007, according to the administrative division of the day. The population of Poland at that time was 38.116 million people, while the projected population for 2035 amounts to 35.993 million people. This overall decrease is estimated to reach 2.123 million people, with 2.102 million of those from the urban areas, while, after short-term growth over the next few years, the decrease will reach 21 thousand in rural areas (see table 1). In Polish districts, the changes are two-fold. A band of 7 districts, ranging from the north of Poland to the southwest and along the eastern state boundary are the areas of the projected population decline. This decrease will concern the urban areas as a result of the projected low birth rate and negative migration balance which favors Polish rural areas.

Forecasted changes in the age structure were presented for three age groups. The pre-productive age group, according to the projection, is bound to diminish by 2.195 million people and the productive age group by 3.467 million, while the post-productive age group will increase by 3.539 million people to reach 9.622 million people in 2035 (tables 2 and 3). This enormous growth in the quantity of the post-productive age group is a consequence of an increasing life expectancy as well as a rise in the number of people retiring, namely those who were part of the 1950's generational boom.

It is projected that the most dramatic changes will occur within the eldest age groups. The percentage of the population over 70 is estimated to increase by 73%, the population over 90 by 289%, and the oldest group of over 100 by 440% (tables 4 and 5). The substantial longevity advantage of women increases along with age growth, but according to the projected figures the share of men will also increase, except in the over 100 age group.